

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.),
psací potřeby, pastelky, pravítko, kalkulačka

Úvodní informace (než začneš pracovat): Uvědom si, že v atlase se nachází množství map různých měřítek a některé prvky jsou vyznačené na více mapách zároveň. Práce s atlasem je připravena tak, že je potřeba hledat na co **nejpodrobnějších** mapách (tzn. na mapách co **největšího** měřítka). Dále nezapomeň, že v atlase nenajdeš jen mapy, ale také spoustu doplňkových informací v **přílohách**. Hodně štěstí při řešení.

1

8 bodů

Z pojmů uvedených na řádcích níže vyber vždy příslušný počet těch, které splňují zadané kritérium, a zakroužkuj je. Za nesprávné odpovědi se body strhávají.

- **3 státy** s více než 50 % ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v zemědělství:

Afghánistán – Mongolsko – **Nepál** – **Thajsko** – Turecko – Uzbekistán

- **3 státy**, kde import převyšuje export:

Afghánistán – **Indie** – Kazachstán – Saúdská Arábie – **Turecko**

- **1 zemědělskou rostlinu** typickou pro Arabský poloostrov:

ananasovník – citrusy – **datlovník** – kokosovník – palma olejná

- **1 druh hospodářských zvířat** typický pro Turecko:

buvoli – jaci – **ovce** – prasata – velbloudi

Hodnocení: Za každý správně označený pojem 1 bod. Za každý chybně označený pojem odečíst 1 bod. Minimální počet bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz jednotlivé řádky.

2

4 body

S pomocí atlasu odpověz na následující otázky.

Ostrovní stát v Tichém oceánu, s rozlohou 488 km² leží zhruba 1 700 km jihovýchodně od Manily. V zemi žije zhruba 21 000 obyvatel a hlavním městem je Melekeok. O který stát se jedná?

Odpověď: ... **Palau** ...

Jak daleko od sebe leží města Islámábád a Káthmándú?

Odpověď: ... **1 400 km ... (tolerance 100 km)** ...

Jaká je rozloha Weddellova moře?

Odpověď: ... **2 910 tis. km²** ...

Jak se nazývá nejvyšší sopka Austrálie a Oceánie?

Odpověď: ... **Mauna Kea/Mauna Loa** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď 1 bod.

Řešení: Viz text.

3

6 bodů

Pomocí atlasu ověř správnost následujících tvrzení a zakroužkuj, zda platí (ANO) či neplatí (NE). Pokud neplatí, tvrzení oprav podle informací v atlasu tak, aby bylo správné.

Japonsko a Rusko patří ke státům s nejnižším přírůstkem obyvatelstva.

ANO × NE

Oprava:

Čína a Indie vyrábí největší podíl elektřiny v jaderných elektrárnách.

ANO × **NE**

Oprava: ... **oba státy vyrábí nejvíce elektřiny v tepelných elektrárnách/elektrárnách na fosilní paliva** ...

Křesťanství je dominantním náboženstvím v Jižní Americe.

ANO × NE

Oprava:

Největší počet obyvatel Jižní Ameriky má jako mateřský jazyk francouzštinu a angličtinu.

ANO × **NE**

Oprava: ... **jedná se o španělštinu a portugalštinu** ...

Hodnocení: Za každý správně označený výrok ANO × NE 1 bod. Za každou správnou opravu 1 bod (žádné body se nestrhávají).

Řešení: Viz text.

4

4,5 bodu

Doplň za pomoci atlasu k jednotlivým památkám UNESCO v tabulce, v jakém státě leží a kolik má dané město obyvatel (kategorie počtu obyvatel jsou uvedeny v nabídce).

Počet obyvatel daného města (možné kategorie):

25–50 tis. – 100–500 tis. – 500 tis.–1 mil.

Památká UNESCO	Stát	Počet obyvatel daného města
hliněné hrobky a budovy v Timbuktu	Mali	25–50 tis.
medína v Marrákeši	Maroko	500–1 mil.
modernistické město Asmara	Eritrea	500–1 mil.
pevnost Fort Jesus v Mombase	Keňa	500–1 mil.
Kamenné město na Zanzibaru	Tanzanie	500–1 mil.

Hodnocení: Za každý správně doplněný údaj 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

5

7,5 bodu

Z nabídnutých pojmů v rámečku vytvoř správné čtveřice (řeka, jezero, pohoří a stát) a doplň je do tabulky (pozn. řeka nemusí protékat jezerem, může protékat pouze v jeho blízkosti).

Bajkal – Turecko – Kazachstán – Chang Jiang – Tonlesap – Angara – Van

Čína – Aralské j. – Syrdarja – Jabloňové pohoří – Arménská vysočina – Eufrat

Poyang Hu – Rusko – Ťan-šan – Mekong – Annamské pohoří – Kambodža – Dabie Shan

ŘEKA	JEZERO	POHOŘÍ	STÁT
Angara	Bajkal	Jabloňové pohoří	Rusko
Syrdarja	Aralské j.	Ťan-šan	Kazachstán
Mekong	Tonlesap	Annamské poh.	Kambodža
Chang Jiang	Poyang Hu	Dabie Shan	Čína
Eufrat	Van	Arménská vysočina	Turecko

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pastelky, pravítko, kalkulačka

6

7 bodů

Doplň k jednotlivým státům v tabulce, zda leží na severní či jižní polokouli, a vyber z nabídky jejich hlavní město a převládající náboženství.

Bangkok – Nové Dillí – Jeruzalém/Tel Aviv – Lima – Tripolis
buddhismus – hinduismus – islám – judaismus – křesťanství

Název státu	Severní/jižní polokoule	Hlavní město	Náboženství
Libye	<u>severní polokoule</u>	<u>Tripolis</u>	<u>islám</u>
Peru	<u>jižní polokoule</u>	<u>Lima</u>	<u>křesťanství</u>
Indie	<u>severní polokoule</u>	<u>Dillí</u>	<u>hinduismus</u>
Izrael	<u>severní polokoule</u>	<u>Jeruzalém/Tel Aviv</u>	<u>judaismus</u>
Thajsko	severní polokoule	<u>Bangkok</u>	<u>buddhismus</u>

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem 0,5 bodu (body se nestrhávají).

Řešení: Viz tabulka.

7

5 bodů

Podle popisu správně urči státy Střední nebo Jižní Ameriky. Jejich názvy najdeš v rámečku. Některé názvy zůstanou nevyužity.

Argentina – Bolívie – Brazílie – Jamajka – Chile
Kuba – Panama – Peru – Uruguay – Venezuela

Jedná se o horský stát, který byl v minulosti centrem říše Inků. To dokazuje i skutečnost, že na jeho území leží incké kultovní město Machu Picchu.

Název státu: ... Peru ...

Jedná se o jihoamerický stát při pobřeží Karibského moře, který je bohatý na výskyt ropy a zemního plynu. Protéká jím řeka Orinoko.

Název státu: ... Venezuela ...

Jedná se o poměrně chudý vnitrozemský stát. Známá je především náhorní plošina Altiplano a jezero Titicaca.

Název státu: ... **Bolívie** ...

Jedná se o ostrovní stát v Karibském moři. Je považován za domov hudebních stylů reggae a ska, známým představitelem je Bob Marley. Na ostrově též roste ve velkém množství konopí.

Název státu: ... **Jamajka** ...

Jedná se o poměrně rozlehlý stát, jehož několikamilionové hlavní město je zároveň významným přístavem. Na jihu země se nachází z hlediska podnebí méně přívětivá oblast s názvem Patagonie. V oblasti kultury je celosvětově známý především hudební a taneční styl tango.

Název státu: ... **Argentina** ...

Hodnocení: Za každý správně uvedený název státu 1 bod (body se nestrhávají).

Řešení: Viz text.

8

7 bodů

Rozhodni, zda jsou následující tvrzení pravdivá či nepravdivá. Nepravdivá tvrzení oprav tak, aby byla pravdivá.

Většina evropského a asijského kontinentu leží na jedné litosférické desce. **ANO** × NE

Oprava:

Při velkých podmořských zemětřeseních může dojít ke vzniku vln tsunami. **ANO** × NE

Oprava:

Sopka Fudžisan je posvátným vrcholem Číny. ANO × **NE**

Oprava: Sopka Fudžisan je posvátným vrcholem ... **Japonska** ...

Japonské ostrovy leží na rozhraní dvou litosférických desek, proto zde často dochází k zemětřesení. **ANO** × NE

Oprava:

Nejteplejším oceánem na světě je Tichý oceán. ANO × **NE**

Oprava: Nejteplejším oceánem na světě je ... **Indický oceán** ...

Hodnocení: Za každou správně vybranou odpověď ANO × NE 1 bod. Za každou správnou opravu 1 bod.

Řešení: Viz text.

9

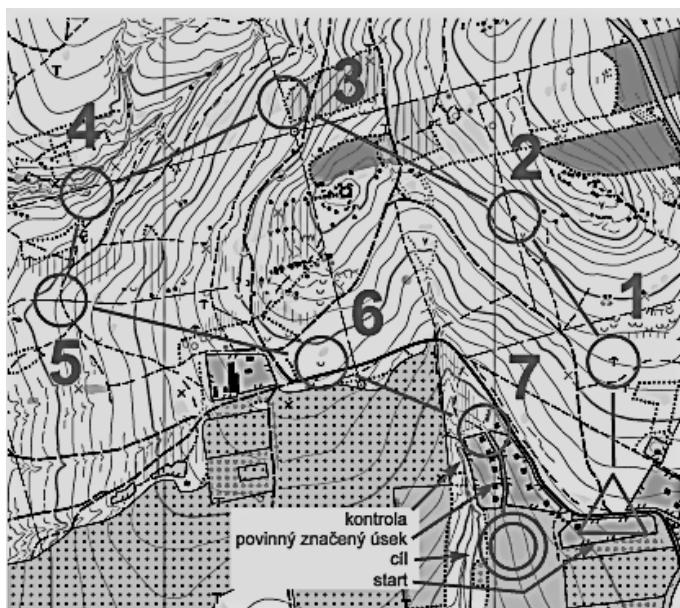
6 bodů

Přiřaď správné názvy kartografických produktů k obrázkům, použij nápovědu. Pamatuji, že dva názvy nikam nepasují.

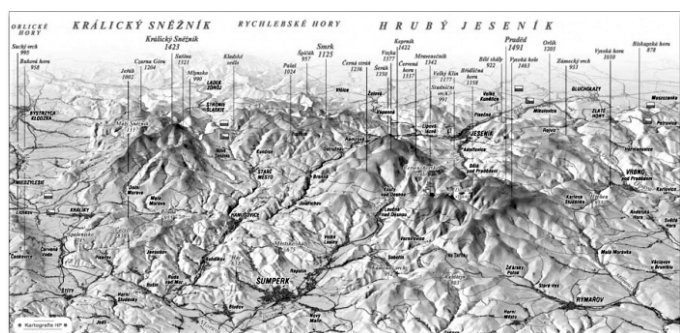
mapa třetího vojenského mapování (1876–1878 Morava a Slezsko)

blokdigram – hologram – kopečková metoda – anaglyfová mapa

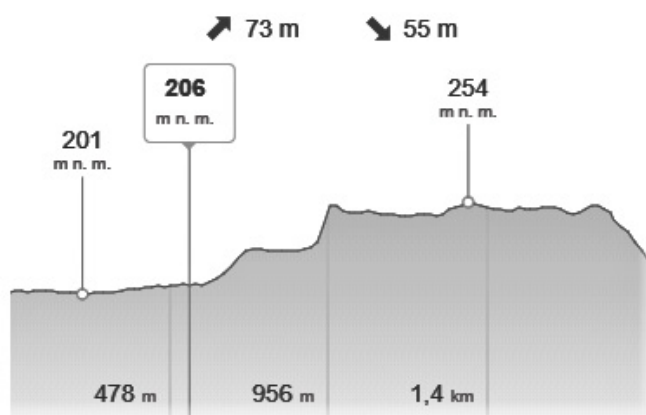
výškový profil – pohledová mapa – mapa pro orientační běh

Odpověď: ... **mapa pro orientační běh** ...

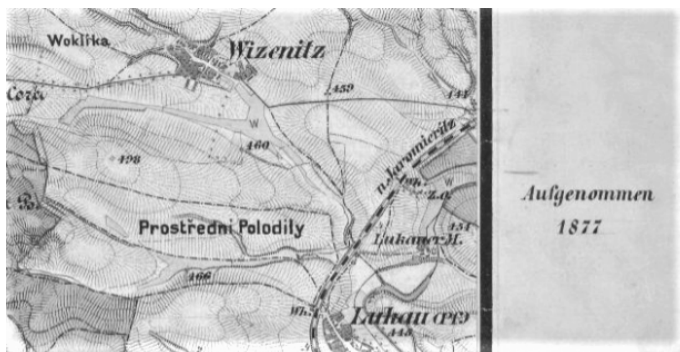
Odpověď: ... **pohledová mapa** ...

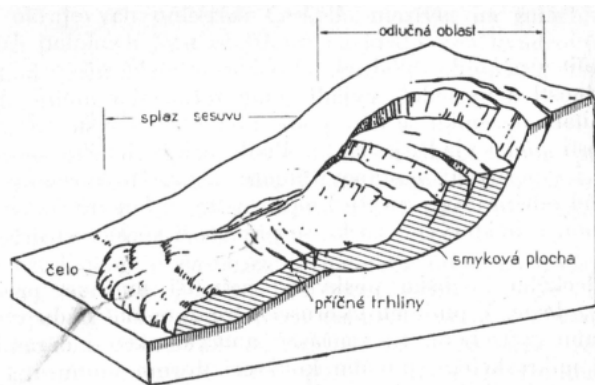
Odpověď: ... **výškový profil** ...

Odpověď: ... kopečková metoda ...

Odpověď: ... mapa třetího vojenského mapování ...

Odpověď: ... **blokdiagram** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď 1 bod (body se nestrhávají).

Řešení: Viz text.

10

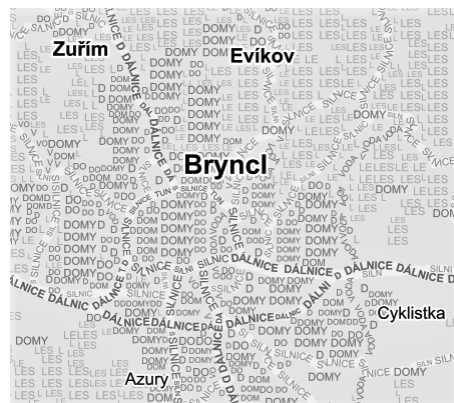
4 body

Přiřaď jednotlivé mapy s funkcemi k mapovým portálům Mapy.cz a Google Maps.

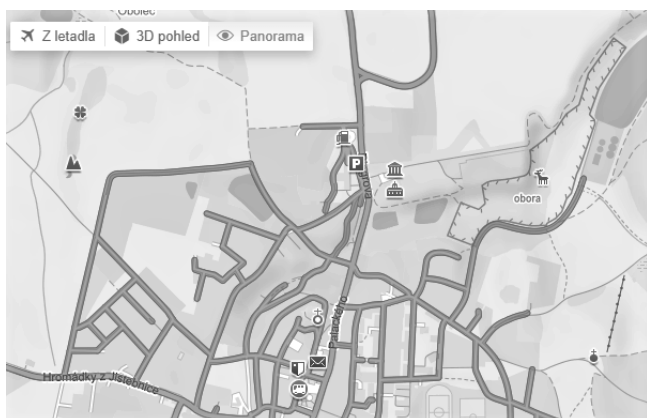
Mapový portál nabízí funkci *Provoz*:

Odpověď: ... **Google Maps** ...

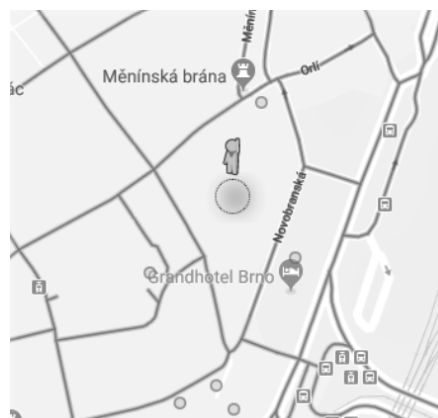
Mapový portál nabízí *Textovou mapu*:

Odpověď: ... **Mapy.cz** ...

Mapový portál nabízí funkci *Panorama*:

Odpověď: ... **Mapy.cz** ...

Mapový portál nabízí funkci *Street View*:

Odpověď: ... **Google Maps** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď 1 bod (chyby v názvech mapových portálů se nezohledňují).

Řešení: Viz text.

11

11 bodů

Doplň do textu o významné světové železniční trati pojmy z nabídky v rámečku tak, aby byl text souvislý. Pojmy správně skloňuj. Nezapomeň, že některé pojmy zůstanou nevyužity.

Amudarja – Aralské jezero – Asie – Atlantský oceán – Bajkalské jezero
Bajkalsko-amurská magistrála – časová pásma – Dněpr – dny – Evropa
hodiny – Jenisej – Kavkaz – Ob – státy – Petrohrad – Tichý oceán
transsibiřská magistrála – Ural – Vladivostok – východní polokoule – západní polokoule

Hlavní dopravní stavbou celého Ruska je nejdelší železniční trať na světě,

... **transsibiřská magistrála** Její celková délka činí 9 288 km a spojuje hlavní ruské město Moskvu s přístavem ... **Vladivostok** ..., který leží na pobřeží ... **Tichého oceánu** Trať byla postavena ve 2. polovině 19. století. Na železniční trati leží mnohá významná ruská města. Jedná se například o Jekatěrinburg, který se nachází v blízkosti pohoří ... **Ural** ..., tedy na hranici mezi ... **Evropou** ... a ... **Asií** Dalším důležitým městem je Irkutsk, který leží jen 70 km od břehu ... **Bajkalského jezera** ... (nejhlubšího jezera na světě). Stavitelé železniční tratě museli také překonat několik ruských veletoků – zejména ... **Ob** ... a ... **Jenisej** Cesta vlakem z Moskvy do Vladivostoku trvá 6 ... **dní** ... a zasahuje do území 8 ... **časových pásem**

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem 1 bod (nesprávně skloňovaný pojem není důvodem pro neudělení bodu; body se nestrhávají).

Řešení: Viz text (pojmy „Evropa“ a „Asie“ a následně pak „Ob“ a „Jenisej“ je možné pochopitelně uvést v rozdílném pořadí. Pokud jsou uvedeny na logicky správném místě, nijak jejich záměna neovlivní bodování).

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), psací potřeby, pravítko

Pozorně si přečti texty „Úvod k migraci“ a „Proč Evropa potřebuje migranty?“ Oba texty tě uvedou do problematiky migrace, které se týká praktická část. Dále budeš pracovat s obrázky 1 a 2, pozornost však musíš věnovat i doprovodným textům v rámečcích A a B.

ÚVOD K MIGRACI

Migrace je přesun jednotlivců i skupin v prostoru; s narůstajícími rozdíly v hospodářské vyspělosti jednotlivých zemí světa se předpokládá, že se bude intenzita migrace neustále zvyšovat.

Migrace je přirozeným jevem starým jako lidstvo samo. Dříve než si lidé osvojili umění pěstovat zemědělské plodiny nebo chovat hospodářská zvířata, **kočovali** (migrovali) z místa na místo. Putovali často i na velké vzdálenosti s cílem nalézt nové potravinové a surovinové zdroje. Ani s nástupem zemědělství však migrace lidí nezmizela. Vzpomeňme na další pojmy z historie, jako jsou například tyto: **stěhování národů** (do tohoto období spadá i bájný příchod slovanských kmenů na naše území vedených podle pověsti praotcem Čechem), **židovská diaspora** (vyhnání Židů z jejich domoviny v Judei), **kolonizace Ameriky** (mohutná migrace evropského obyvatelstva do zámoří trvající několik staletí), **druhá světová válka** (své domovy musely ve strachu opustit desítky milionů lidí), **emigrace v období socialismu** (mnoho obyvatel opustilo Československo ze strachu před komunistickým režimem). Různé formy migrace zažíváme i dnes. Mezi ty nejčastější patří migrace: **1. ekonomická** (pracovní/studijní), **2. rodinná** (sňatková, stěhování za rodinnými příslušníky), **3. politická** (etnická, náboženská, válečná). Stále častěji se hovoří o **environmentální migraci**, kdy se podle odhadů odborníků předpokládají masové pohyby obyvatel například za zdroji pitné vody.

Migrace může být **legální** (splňuje všechny právní požadavky) i **ilegální** (bez požadovaných povolení).

PROČ EVROPA POTŘEBUJE MIGRANTY?

Bez migrantů se bude počet obyvatel Evropy snižovat. Jak je to možné?

Největší země Evropy byly kdysi nejvíce zalidněnými zeměmi na světě. V roce 1950 se nacházely čtyři z deseti nejlidnatějších států světa v západní Evropě. Během druhé poloviny 20. století však v Evropě docházelo k rychlému snižování míry porodnosti což vedlo k pomalejšímu růstu obyvatelstva v Evropě než v jiných regionech. Tento trend pokračuje dodnes. Nejlidnatější zemí Evropy je Německo, které se v roce 2017 umístilo na 16. místě na celém světě, zatímco v roce 1950 bylo na 6. místě. Porodnost je v Evropě nyní tak nízká, že **počet obyvatel v mnoha evropských zemích začal klesat**. V roce 2016 ve 13 z 28 členských zemí EU zemřelo více lidí, než se narodilo.

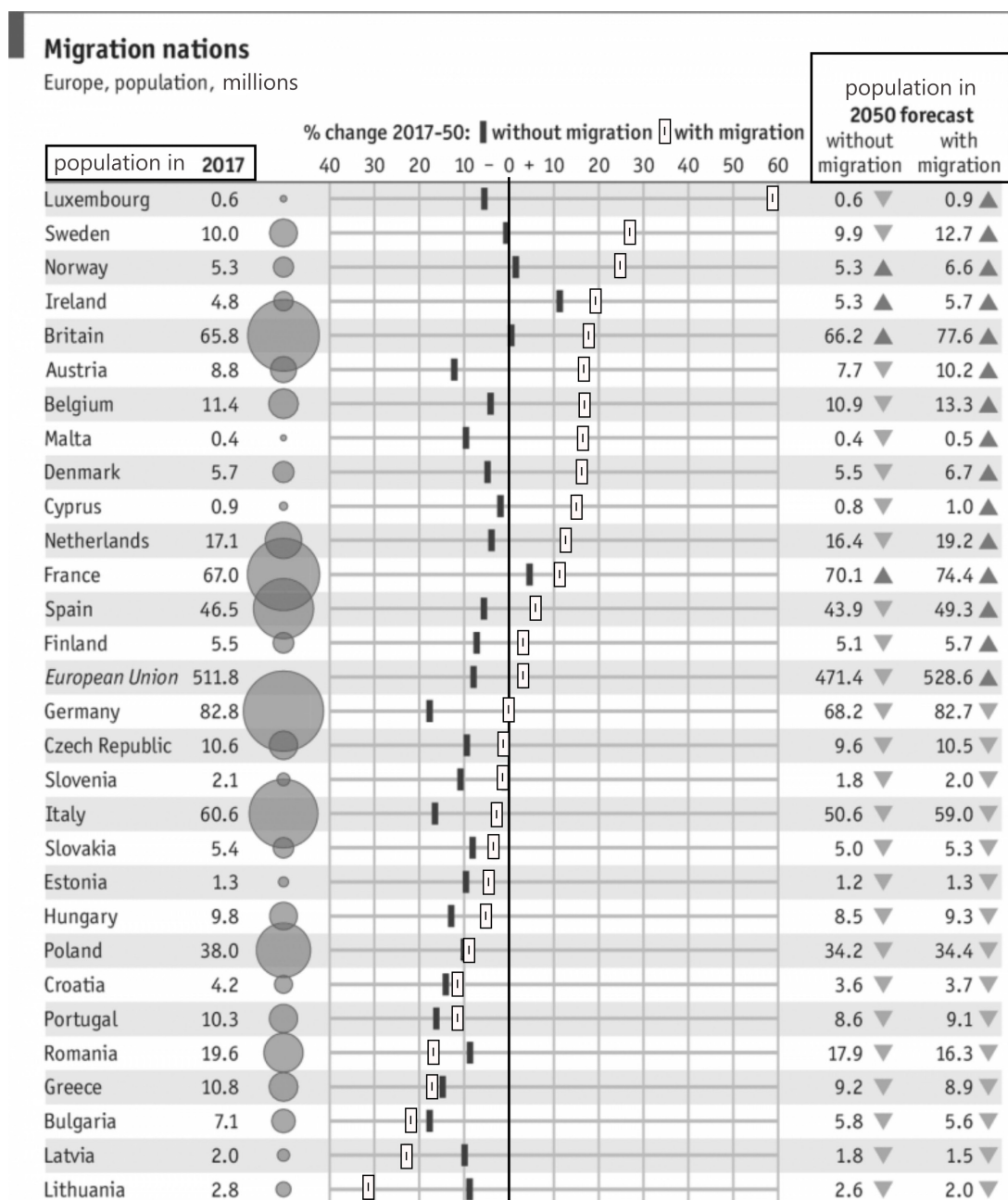
Zdroj: <https://www.economist.com/graphic-detail/2017/07/12/why-europe-needs-more-migrants>

Rámeček A: Text k úlohám 12, 13, 14 a 15

V předchozím textu jsi se dozvěděl/a, že Evropané „vymírají“. Jedním ze způsobů, kterými lze tento proces zpomalit, je právě migrace lidí do Evropy z jiných regionů světa.

Obrázek 1 ukazuje předpokládaný vývoj obyvatelstva zemí EU do roku 2050, pokud: a) bude migrace pokračovat současným tempem (znázorněno bílými symboly); b) migrace ustane (znázorněno černými symboly). Pozorně si obrázek a prohlédni, budeš s ním pracovat v úlohách 12, 13, 14 a 15. Popisky obrázku jsou uvedeny v angličtině záměrně.

Obrázek 1 (čísla s desetinnou tečkou jsou uvedena v milionech, celá čísla v procentech):

Zdroj: <https://www.economist.com/graphic-detail/2017/07/12/why-europe-needs-more-migrants>

12

5 bodů

- a. Podle obrázku 1 urči počet států, jejichž populace bude podle předpovědi klesat i při zachování současné intenzity migrace do těchto států. Návod pro práci s obrázkem najdeš v rámečku A.

1 bod

Hodnocení: Za správnou odpověď 1 bod.

Řešení: 15 (od Německa dolů všechny státy).

- b. Zakroužkuj státy, jejichž populace zřejmě nadále poroste i bez migrace. Vycházej při tom z předpovědních údajů na obrázku 1. Za nesprávně označené státy se strhávají body.

4 body

Hodnocení: Za každý správně označený stát 1 bod. Za každý nesprávně označený stát odečíst 1 bod. Minimální počet bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

13

5 bodů

Pracuj s obrázkem č. 1 a rozhodni, zda jsou následující výroky pravdivé či nikoli. Nepravdivé výroky oprav tak, aby byly pravdivé.

Počet obyvatel Česka bude podle předpovědi v roce 2050 **vyšší** než dnes.

ANO × **NE**

Oprava: ... **nižší** ...

Počet obyvatel Polska bude klesat v případě migrace i bez ní.

ANO × NE

Oprava:

Bez migrace klesne počet obyvatel Německa do roku 2050 o zhruba **40 %**.

ANO × **NE**

Oprava: ... **18–20 %** ...

Hodnocení: Za každou správně označenou (ne)pravdivost výroku 1 bod. Za každou správnou opravu nepravdivého výroku 1 bod. U posledního výroku tolerovat odpovědi v rozmezí 18–20 %.

Řešení: Viz text.

Rámeček B: Text k úlohám 14 a 15

Není vždy pravidlem, že díky migraci se počet obyvatel zvyšuje. Migrace je jevem zahrnujícím jak **imigraci** (příchod cizinců do přijímající země), tak **emigraci** (opuštění vlasti a hledání nového domova). U některých států tedy může migrace vést i ke snížení počtu obyvatel (pokud převažuje emigrace). Zda v daném státě převažuje imigrace nebo emigrace poznáš z obrázku 1 podle toho, jestli se s **migrací** počet obyvatel daného státu **sníží** (značí emigraci) nebo **zvýší** (značí imigraci).

14

2 body

Z nabízených možností zakroužkuj vždy jednu, která nejlépe vystihuje předpokládané změny počtu obyvatel daného státu (nebo regionu) v roce 2050. Řešení úlohy vyžaduje práci s obrázkem 1. Za nesprávné odpovědi se body strhávají.

Bulharsko v roce 2050:

- a) Bez migrace počet obyvatel výrazně poklesne.
- b) Počet obyvatel výrazně poklesne bez migrace i s migrací.
- c) S migrací počet obyvatel poklesne výrazněji než bez migrace.**

Švédsko v roce 2050:

- a) Bez migrace počet obyvatel výrazně poklesne.
- b) Bez migrace počet obyvatel klesne pouze minimálně, s migrací velikost populace výrazně vzroste.**
- c) S migrací počet obyvatel poklesne výrazněji než bez migrace.

Hodnocení: Za každou správně označenou variantu 1 bod. Za každou nesprávně označenou variantu odečíst 1 bod. Minimální počet bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

15

5 bodů

Ke státům (nebo regionu) uvedeným v tabulce doplň podle obrázku 1 zda v daném státě převažuje spíše imigrace nebo emigrace. Návod postupu je uveden v textu v rámečku B.

	převažující směr migrace
Řecko	emigrace
Evropská unie	imigrace
Lucembursko	imigrace
Španělsko	imigrace
Litva	emigrace

Hodnocení: Za každý správně doplněný směr migrace 1 bod.

Řešení: Viz text.

16

13 bodů

Pozorně si prohlédni obrázek 2 a dopiš do tabulky na další straně informace podle bodů a. a b.:

Obrázek 2:

Zdroj: <https://www.euroskop.cz/8801/27241/clanek/s-ceskymi-europoslanci-o-azylove-politice-eu/>

a. Do tabulky dopiš nejčastěji opouštěné regiony ke každé z uvedených migračních tras (regiony pojmenuj co nejpřesněji společným názvem). Napoví ti nejčastější původ migrantů v daném migračním proudu.

2 body

b. Do tabulky dopiš potenciální převažující důvody migrace v jednotlivých proudech vyznačených na obrázku 2 podle následujícího návodu: Důvody migrace lze rozdělit na tzv. *push* a *pull* faktory. Jako *push* označujeme faktory, které obyvatele nutí opustit svou vlast, kdežto *pull* faktory chápeme jako ty, které je motivují k cestě do konkrétní cílové země. Většinou se lidé rozhodují na základě vícero faktorů. Použij nabídku faktorů v rámečku a přiřaď je do správného sloupce tabulky. Pro dosažení maximálního možného počtu bodů je nutné správně přiřadit alespoň 11 faktorů ze 16 uvedených.

11 bodů

dobře placená práce – nucená služba v armádě – život v nezkorumpované zemi
špatné pracovní podmínky – ozbrojené konflikty (Boko Haram)
život v demokratické zemi – nízké výdělky – zničené přírodní prostředí
válkou zničená země – radikalizovaná společnost – vysoká kriminalita
vysoká míra korupce – přístup ke kvalitnímu vzdělání
bezpečné prostředí k životu – ozbrojené konflikty (ISIS) – dobré sociální zabezpečení

Trasa	Opouštěný region	PUSH faktory	PULL faktory
Západní středomořská trasa	<u>Sahel (Afrika)</u>	<u>špatné pracovní podmínky</u>	<u>dobře placená práce</u>
Centrální středomořská trasa		<u>ozbrojené konflikty (Boko Haram)</u> <u>nucená služba v armádě</u> <u>nízké výdělky</u> <u>zničené přírodní prostředí</u>	<u>bezpečné prostředí k životu</u> <u>život v nezkorumpované zemi</u>
Východní středomořská trasa	<u>Střední východ, jihozápadní/ střední Asie (Asie)</u>	<u>válkou zničená země</u> <u>radikalizovaná společnost</u> <u>vysoká kriminalita</u> <u>vysoká míra korupce</u> <u>ozbrojené konflikty (ISIS)</u>	<u>život v demokratické zemi</u> <u>přístup ke kvalitnímu vzdělání</u> <u>sociální zabezpečení</u>

Hodnocení: Za každý detailně vymezený region 1 bod (pokud uvedou jenom Afriku nebo Asii udělit pouze 0,5 bodu). Za každý relevantní faktor správně umístěný jako PUSH nebo PULL 1 bod (do maximálního počtu 11 bodů). Pokud uvede více faktorů další extra body se neudělují. Pozor, žáci mohou uvádět faktory v různém pořadí. Na pořadí nezáleží, ale je třeba zkontrolovat, zda je faktor správně přiřazen do sloupce PUSH nebo PULL! Max. počet bodů je 11 i kdyby počet správně přiřazených faktorů byl vyšší.

Řešení: Viz tabulka.